

Motion till riksdagen 2007/08:Ju410

av **Lena Olsson m.fl. (v)**

Sexualbrott

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk utbildning samt kunskaper och metodutveckling vad gäller sexualbrott i rättskedjan och yrkesutbildningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förordna målsägandebiträde för sexualbrottsoffer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilda tidsfrister för huvudförhandling i domstol och särskilt skyndsamma förundersökningar avseende sexualbrott.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utvärdering av sexualbrottslagstiftningen omedelbart bör påbörjas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att undersöka hur straffbestämmelserna för sexualbrott bör utformas utifrån brist på samtycke.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen kring våldtäkt mot barn ska förtydligas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Riksåklagaren ska ges i uppdrag att undersöka praxis med fokus på eventuella missförhållanden då det gäller utredningar om våld och övergrepp mot barn.
8. Riksdagen beslutar om ändring och ny skrivning i lagstiftning mot barnpornografi i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sexual- och barnpornografibrott där barn är målsägande ska avgöras av specialutbildade domare.
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur grooming kan kriminaliseras.

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att Kriminalvårdens styrelse ges i uppdrag att ta fram ett handlings- och åtgärdsprogram för behandling av sexualbrottsdömda män, samt att metoder och uppföljning i preventivt syfte utreds.

2 Motivering

Sexualbrott är en del av våldet i den patriarkala samhällsstrukturen. Det måste studeras med fokus på maktförhållanden mellan könen. Arbetet för att stoppa våldtäkter, sexuellt utnyttjande, sexuellt ofredande och andra sexualbrott måste ske utifrån insikten att det handlar om makt och kontroll i en rådande struktur där män är överordnade och kvinnor underordnade. Maktrelationen mellan kvinnor och män är den samhälleliga "ram" i vilken övergrepp mot kvinnor möjliggörs. Mäns våld mot kvinnor, det sexualiserade våldet, påverkar alla kvinnors liv och begränsar kvinnors handlingsutrymme. Oavsett om man själv blir utsatt eller inte. Flera undersökningar visar att flickor och kvinnor medvetet eller omedvetet anpassar sitt liv på olika sätt på grund av rädsla för våld och kränkningar. I sin vardag agerar kvinnor utifrån en förståelse av våldsnärvaro, dvs. ett underliggande hot om våld mot sin integritet och sina kroppar.

Omfångsundersökningen Slagen Dam (2001) visar bl.a. att 56 % av alla kvinnor i Sverige har trakasserats sexuellt och att var tredje kvinna, 34 %, har åtminstone en gång efter sin 15-årsdag utsatts för sexuellt våld av en man. Under de senaste tio åren har antalet anmälda sexualbrott ökat med 58 % (Brå). Ökningen beror både på att anmälningsbenägenheten och den faktiska brottsligheten ökar. År 2006 anmäldes drygt 12 500 sexualbrott. Men det finns ett stort mörkertal, enligt vissa undersökningar anmäls bara 10 % av alla våldtäkter. Det beror troligtvis på att i omkring 80 % av våldtäktsfallen är offret mer eller mindre bekant med gärningsmannen (Brå). Antalet fällande domar är mycket lågt i förhållande till antalet anmälningar. Siffran över fällande domar har varit tämligen konstant de senaste åren, trots att antalet anmälningar ökar. Det vanligaste sexualbrottet år 2006 var sexuellt ofredande. Våldtäkt utgjorde nästan 35 % av de anmälda sexualbrotten. Av dem som misstänks för sexualbrott är majoriteten män och en majoritet av offren är kvinnor. I 30 % av anmälningarna är offren under 15 år (Brå).

För Vänsterpartiet är rätten till kroppslig integritet en fråga om mänskliga rättigheter. Det sexuella våldet är den tydligaste konsekvensen av samhällets könsmaktsordning. Med en könsmaktsförståelse av sexualbrott riktas fokus på allas ansvar att ifrågasätta, utmana och bryta föreställningar om kvinnors och mäns sexualitet. Att problematisera över- och underordning i diskussionen om sexualitet är ett ämne med sprängkraft. Men det är avgörande för att krossa myten om mäns okontrollerbara sexualitet. Myter som t.o.m. reproduceras och upprätthålls i våra rättssalar.

De flesta människor anser nog att våldtäkt är allt efter ett nej. Men i verkliga fall med reella kvinnor och män styr myter och normer kring beteende,

utseende och sexualitet. Föreställningen att en man förlorar kontrollen över sig själv när han blir kåt både fråntar män deras ansvar i varje sexuell situation, och skapar bilden av att män saknar empati och lyhördhet och inte förstår gränsen mellan sex och våldtäkt. Konsekvensen blir att vid brott läggs skulden i stället på kvinnan som på olika sätt påstås ha utmanat mannen och hans sexuella drift. Så förvandlas mäns sexualbrott till kvinnors problem.

För att underlätta för flickor och kvinnor att våga prata om övergrepp och formulera vad de varit med om måste vi även bli kvitt falska stereotyper om "våldtäktsmannen". Det stora flertalet av sexualbrott begås av män som är vänner, bekanta eller familj till de utsatta. Män som begår sexualbrott kan se ut hur som helst, ha vilken social och etnisk bakgrund som helst, vilken utbildning och inkomst som helst, vilket socialt liv och umgänge som helst. Det kan kort sagt vara vilken man som helst.

3 Kunskap och utbildning

Under förra mandatperioden drev Vänsterpartiet på arbetet för ökade kunskaper om sexualiserat våld samt en förstärkning av jämställdhetsperspektivet i hela rättsväsendet. Vi har sett till att kunskapshöjande insatser inom rättsväsendet är igångsatta. Det är emellertid långt kvar tills alla led i rättskedjan har tillräckliga kunskaper om sexualiserat våld, och därför måste arbetet med kompetenshöjning fortsätta. Alla aktörer måste ha kunskap om maktstrukturerna för sexualbrott och mäns våld mot kvinnor, och kunskap om hur mottagandet av utsatta kvinnor och barn ska ske. Bemötandet av brottsoffer för sexualbrott är oerhört viktigt. Att höja kompetensen hos samtliga myndigheter som kommer i kontakt med kvinnor och barn utsatta för sexualbrott är oerhört viktigt såväl för brottsoffrens trygghet som för väl genomförda förundersökningar och därmed möjligheterna till upprättelse.

Vi vet att kränkande och ovidkommande frågor ställs till brottsoffret i dag i samband med polisanmälan, brottsutredning och rättegång. Det är inte acceptabelt. Polisen och Åklagarmyndigheten måste utveckla sin förhörsmetodik med utgångspunkt i kunskaper om omständigheterna kring sexualiserat våld. Polisen, åklagarna och domstolarna måste även utveckla bemötandet med utgångspunkt i kunskaper om sexualbrottsoffers särskilda behov. För att säkerställa ett bättre bemötande av offer för olika former av sexualbrott måste satsningar på utbildning och kompetenshöjning om sexualiserat våld i rättsväsendet intensifieras. Det måste till en obligatorisk vidareutbildning för polisen, Åklagarmyndigheten och domstolsväsendet.

Det är också hög tid för obligatorisk genusutbildning och utbildning i sexualiserat våld på juristlinjen och i polisutbildningen. Vänsterpartiet menar att utbildning om sexualiserat våld ska vara ett obligatoriskt inslag i dessa yrkesutbildningar. Vad som ovan anförs om obligatorisk utbildning samt kunskaper och metodutveckling i rättskedjan och yrkesutbildningar vad gäller sexualbrott bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet föreslår i budgetmotion för 2007/08 särskilda pengar för utbildningsinsatser på området. Det rör sig om 15 miljoner kronor till polisorganisationen, 2 miljoner kronor till Åklagarmyndigheten och 3 miljoner kronor till Sveriges Domstolar.

Det initiala bemötandet av brottsoffer är som sagt mycket viktigt. Sexualbrottsoffer har behov av tydlig information om lagstiftning och möjligheter till stöd och hjälp under hela rättsprocessens gång. Vänsterpartiet anser att det är värdefullt att de som utsätts för sexualbrott får ett juridiskt biträde redan från början av polisutredningen. För att skapa trygghet och stärka sexualbrottsoffers ställning bör ett målsägandebiträde förordnas redan när förundersökning inleds. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En stor brist i rättsväsendet är de långa handläggningstiderna vad gäller förundersökning och eventuell rättegång. Det är starkt negativt och innebär stora påfrestningar för människor utsatta för sexualbrott. Alla led i rättskedjan måste effektivisera brottsbekämpningen och ge alla brottsoffer en rättvis prövning. Därför bör förundersökningar avseende sexualbrott bedrivas särskilt skyndsamt och särskilda tidsfrister för huvudförhandling i domstol införas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Samtycke

Som lagstiftande instans skärpte riksdagen den 1 april 2005 sexualbrottslagstiftningen. Vänsterpartiet deltog aktivt i samarbetet med regeringen för att ta fram de nya lagförslagen, som innehåller många förändringar. Vi medverkade till att kryphål i lagen täpptes till. I och med att kravet på tvång har satts lägre klassas en betydligt större del av sexuella övergrepp som våldtäkt.

Även förhandlingsutrymmet att ”nedgradera” våldtäkt till sexuellt utnyttjande har minskat. Omständigheter som lett fram till en situation där exempelvis en kvinna själv berusat eller drogat sig, sover, är skadad eller på annat sätt befinner sig i hjälplöst tillstånd ska inte längre spela roll för bedömningen av om det är fråga om sexuellt utnyttjande eller våldtäkt. Dessutom ska de fall där fler än en person som deltar i eller möjliggör sexuella övergrepp alltid bedömas som grov våldtäkt. Sexköpslagen, (1998:408), lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster, har förts in i den nya lagstiftningen, tillsammans med övriga brott mot den sexuella integriteten, i 6 kap. brottsbalken.

Vänsterpartiet menar dock att lagstiftningen alltid måste vara föremål för en aktiv debatt. Sedan den nya sexualbrottslagstiftningen trädde i kraft har det i flera fall visat sig att vissa åtgärder som vidtogs för att rätta till brister i lagstiftningen inte fått genomslag. Detta gäller exempelvis frågan om vad som utgör ett hjälplöst tillstånd och det nya brottet våldtäkt mot barn. Därför finns det stora behov av att ytterligare förbättra och förtydliga lagstiftningen. När lagen skärptes skedde en överenskommelse om att lagen inom ett par år skulle utvärderas. Så har dock inte skett. Tillämpningen och tolkningen av lagen i domstolarna måste ses över. Vänsterpartiet kräver att regeringen ome-

delbart påbörjar en utvärdering av sexualbrottslagstiftningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Inför ändringarna i sexualbrottslagstiftningen debatterades frågan om samtycke i våldtäktsparagrafen livligt. När frågan om våldtäkt eller sexuellt tvång prövas i rätten bygger vår lagstiftning i dag på att gärningsmannen använt våld, hot eller tvång eller att offret var i hjälplöst tillstånd. Dessa grundförutsättningar för att det ska kunna vara fråga om våldtäkt kvarstår i den nya våldtäktsbestämmelsen, om än uttunnat genom att kravet på tvång har satts lägre.

Det avgörande problemet med rådande våldtäktsbestämmelse och andra straffbestämmelser i brottsbalken om sexuella övergrepp är att de står i konflikt med Europakonventionen angående skydd för mänskliga rättigheter, artiklarna 3 och 8, i enlighet med den tolkning som gäller efter Europadomstolens dom den 4 december 2003 i målet M.C. mot Bulgarien (mål nr 39272/98). Denna dom innebär att Sverige, för att inte bryta mot Europakonventionen, är skyldigt att införa en lagstiftning som medför att varje sexualact som inte bygger på samtycke utan är non-consensual ska vara straffbar. Europadomstolens dom bygger på ett samtycke med utgångspunkt i sexuell autonomi, dvs. kvinnans rätt till sin sexualitet och kropp.

Vänsterpartiet anser att den svenska sexualbrottslagstiftningen i fortsättningen måste grundas på den princip om skydd för individens sexuella autonomi som Europadomstolen slagit fast, dvs. samtycke. Vi anser att det är självklart att lydelsen av bestämmelsen sexuellt tvång ska bygga på frånvaron av samtycke och att en straffbestämmelse för våldtäkt bör baseras på offrets bristande samtycke. För Vänsterpartiet är kvinnors rätt till sin egen kropp och sexualitet en mänsklig rättighet och som sådan vare sig kompromissbar eller förhandlingsbar. Kvinnors rätt att själva välja när och vem de vill ha sex med är ovillkorlig. Ett nej är ett nej och inte tolkningsbart vare sig av förövare eller domstolar.

Europarådets medlemsstater har genom ministerrådet kommit överens om en rekommendation om att kriminalisering av sexuella handlingar som inte grundas på samtycke, inbegripet fall där offret inte visat prov på något motstånd, är nödvändigt för ett effektivt skydd för kvinnor mot våld och att ytterligare reformer på detta område måste genomföras. Vi anser det vara mycket angeläget att en utredning omedelbart tillsätts med direktiv att undersöka hur bestämmelserna om straff för sexualbrott i brottsbalken bör utformas för att innebära en kriminalisering av sexuella handlingar som inte grundas på samtycke, inbegripet fall där offret inte visat prov på något motstånd.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Våldtäkt mot barn

I den nya lagen tydliggörs att begrepp som frivillighet och samtycke inte är relevanta när man pratar om barn. Det är helt riktigt. Alla personer som utför sexuella handlingar med någon som är under 15 år begår en våldtäkt – oavsett

Fel! Okänt namn på

andra omständigheter. Oroväckande nog har det visat sig att tillämpningen av denna del av lagstiftningen inte har följt intentionerna. Praxis har utvecklats så att domstolarna har friat från våldtäkt mot barn med hänvisning till barnets samtycke. Lagstiftningen kring våldtäkt mot barn bör därför förtydligas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Utredningar om övergrepp mot barn

Vänsterpartiet har tagit del av flera ärenden där anledningen till föräldrarnas vårdnadstvist har varit misstankar, bekräftade eller inte, om att den ena föräldern (oftast fadern) eller någon annan nära anhörig utsatt barnet för sexuella övergrepp eller annan form av misshandel. I många av dessa fall har förundersökning aldrig inletts eller lagts ned på ett tidigt stadium. Att påståenden om någon form av övergrepp är relativt vanliga i vårdnads mål styrks av Vårdnadskommitténs egna undersökningar av tingsrättsdomar. I 55 av 249 mål förekom påståenden om våld, hot eller sexuella övergrepp mot barnet (SOU 2005:43 s. 199).

Kommittén bekräftar att det faktum att en förundersökning lagts ned ibland tas upp av domstolen som ett motiv till att inte beakta påståenden om övergrepp. Av de undersökningar som ligger till grund för betänkandet framgår att det skett en eller flera polisanmälningar i 66 av 90 mål och att förundersökningen lagts ned utan vidare åtgärd i ungefär hälften av fallen. Domstolar i vårdnads mål har ofta haft ett brottmålstänkande, så till vida att de krävt att det ska vara visat eller ställt utom rimlig tvivel att en förälder gjort sig skyldig till övergrepp för att han eller hon ska diskvalificeras som vårdnadshavare. Det är vår förhoppning att de förändringar i vårdnads lagstiftningen som genomförts ska råda bot på detta problem.

Mer om detta område finns att läsa i vår motion Barnets bästa vid tvister om vårdnad, boende och umgänge (2007/08:C202).

När det gäller anmälningar om sexual- och misshandelsbrott måste förundersökning inledas enligt lag. Ett av syftena med förundersökningen är att utreda om det föreligger "tillräckliga skäl" för åtal. I brottmål har åklagaren ålagt hela utrednings- och bevisbördan. Om inte åklagaren uppfyllt sin utredningsbörda kan inte domstolen genomföra någon bevisvärdering under den kommande rättegången. Kravet på utredningens omfattning kommer i praktiken att variera beroende på brottets grovhet, den tilltalades inställning och enskilda omständigheter i målet. Vid grova brott som sexuella övergrepp ställs högre krav på utredningens beskaffenhet. Åklagaren gör sedan en självständig bedömning av om bevisningen räcker för att åtal ska väckas. Åtalsplikten är absolut och en presumtion föreligger för åtal då det finns förutsättningar för en fällande dom. Förundersökningen är således en helt nödvändig förutsättning för en därpå följande rättslig prövning.

Trots åklagarens plikt att inleda förundersökning och utreda det anmälda övergreppet är det vanligt att förundersökningar om sexualbrott mot barn läggs ned på ett alltför tidigt stadium eller inte inleds alls. Det finns flera

exempel på att utredningar om sexuella övergrepp mot barn har lagts ned utan att de utsatta barnen överhuvudtaget förhörts av polisen. Till och med när den misstänkte erkänt brottet har det hänt att förundersökningar inte drivits vidare (Diesen m.fl. 2001).

Vänsterpartiet menar att denna åklagarpraxis är helt oacceptabel i en rättsstat. Att inte utreda övergrepp mot barn är dessutom oförenligt med FN:s konvention om barnets rättigheter där det t.ex. stadgas i artikel 3 att "barnets bästa" ska komma i första rummet vid myndigheters och domstolars åtgärder som rör barn. Vi anser att det är synnerligen allvarligt för det allmänna rättsmedvetandet att sexuella övergrepp och våld mot barn inte utreds efter vad brottets beskaffenhet kräver. Riksåklagaren bör ges i uppdrag att undersöka praxis med fokus på eventuella missförhållanden då det gäller utredningar om våld och övergrepp mot barn. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Barnpornografi

Den nu gällande barnpornografilagstiftningens definition av ett barn lyder: "Med barn avses en person vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som, när det framgår av bilden och omständigheterna kring den, är under 18 år."

Det betyder att en person under 18 år vars pubertetsutveckling är fullbordad och som förekommer i pornografiskt material där det inte framgår att personen verkligen är 18 år inte omfattas av skyddet i barnpornografilagen. Det finns fall där män har friats från barnpornografibrott på grund av att de drabbade barnen till synes fullbordat sin pubertetsutveckling. Det finns alltså ett uppenbart och allvarligt problem med att vissa barn inte skyddas av lagen. I brottmål rörande barnpornografibrott är det orättfärdigt och kränkande om fokus hamnar på barnens pubertetsutveckling och kroppar. 18-årsgränsen bör vara en huvudregel, sett till att viktiga rättssäkerhetskrav samtidigt är tillgodosedda. Det gäller att domstolarna kan göra en korrekt rimlighetsbedömning, vilket självklart också ställer krav på kunskaper om sexualbrott och sexualiserat våld, vilket är frågor som Vänsterpartiet driver.

Vänsterpartiet vill skydda alla barn från exploatering i pornografiska framställningar och definierar ett barn enligt FN:s barnkonvention. Därmed anser vi att alla under 18 år räknas som barn. I utredningen *Barnet i fokus – En skärpt lagstiftning mot barnpornografi* (SOU 2007:54) föreslås en ändring och en ny skrivning i barnpornografilagstiftningen avseende definitionen av ett barn: "Med barn avses en person vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under 18 år."

Vänsterpartiet välkomnar utredningens förslag. Med utgångspunkt i att det finns en entydig definition av begreppet barnpornografi vill Vänsterpartiet att riksdagen beslutar om ändring och ny skrivning i lagstiftningen mot barnpornografi i enlighet med utredningens förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

8 Specialutbildade domare

Det är alltför vanligt förekommande att misstänkta förövare frias i sexualbrottsmål mot barn, eftersom barnets vittnesmål inte anses vara tillförlitligt. Barn anses som icke trovärdiga, eftersom de "ändrat sin berättelse" eller "väntat länge med att berätta för någon". Detta händer trots att forskare och experter på området har kommit fram till att barn utsatta för sexuell exploatering inte självmant eller spontant berättar om övergreppen.

Det är dokumenterat att barn berättar först när de känner sig trygga och har förtroende för någon vuxen som orkar lyssna på barnets berättelse. Att således avfärda barns vittnesmål som "icke tillförlitligt", om de berättar först under andra eller tredje förhöret, tyder på brist på kunskap om sexualbrott och att rättsprocessen sker helt och hållet på de vuxnas villkor. Sammantaget är detta mycket bristfälligt ur ett barnrättsperspektiv. Domstolar besitter en låg kompetens vad gäller förståelsen av barns mekanismer vid sexuella övergrepp.

Det måste ske en förändring vad gäller barnpornografi- och sexualbrottsmål. Det konstateras även i utredningen Sexuell exploatering av barn i Sverige (SOU 2004:71) som vid en genomgång har kommit fram till att domstolar ofta saknar kunskap om dynamiken i och konsekvenserna av denna typ av brott. Sexualbrott mot barn av kommersiell karaktär, t.ex. barnpornografibrott, människohandelsbrott, sexköpsbrott, sexualbrott mot barn av svenskar utomlands och annat sexuellt utnyttjande av barn där ersättning är involverad, kräver också särskild kunskap då offren många gånger har bristande förtroende för myndigheter, rädsla för repressalier från förövarna och bär på skam och skuld. Det finns behov av sakkunniga och specialutbildade i dessa mål. Annars är den uppenbara risken att barnperspektivet negligeras vid den juridiska bedömningen.

Mot bakgrund av denna situation anser vi att specialiserade domare för brottmål där barn är målsägande bör införas i Sverige för att garantera barnperspektivet vid den juridiska bedömningen. Domare som ska döma i denna typ av mål ska därför specialutbildas och kontinuerligt genomgå en obligatorisk vidareutbildning för att kontinuerligt ta del av den senaste forskningen inom juridik, medicin och psykologi. Brottmål i sexual- och barnpornografibrott där barn är målsägande ska avgöras av specialutbildade domare. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 Groomning

Groomning innebär att vuxna, nästan uteslutande män, försöker locka till sig minderåriga för att utnyttja dem sexuellt. Företeelsen har blivit allt vanligare i och med den växande Internetanvändningen och är relativt vanlig på mötesplatser som särskilt lockar barn. Många har menat att dagens lagstiftning mot sexuellt utnyttjande av barn inte är tillräcklig, eftersom den inte lyckas förebygga dessa fall.

Fel! Okänt namn på

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått i uppdrag av föregående regering att utreda företeelsens omfattning i Sverige samt vilka åtgärder som har och kan vidtas. Groomning är kriminaliserat i flera länder. Storbritannien brukar tas som ett exempel. Där är det brottsligt att komma överens med en minderårig om att träffas om avsikten är att utnyttja barnet sexuellt. Således behöver ett sådant möte inte ens ske, även om också själva mötet är kriminaliserat. Detta har lett till att poliser använder Internet för att utge sig för att vara barn som lockar till sig män som vill utnyttja dem. Denna typ av brottsprovokation är Vänsterpartiet emot på grund av att vi vill ha en tydlig gränsdragning i polisens brottsbekämpning som innebär en tydlig roll gentemot medborgarna.

Det är dock fullt möjligt för polisen att övervaka mötesplatser på Internet utan att använda dessa metoder och på ett sätt som inte kränker den personliga integriteten. Samtidigt måste företeelsen förebyggas också genom att ämnet tas upp i skolorna. Regeringen bör utreda och återkomma med förslag på hur grooming kan kriminaliseras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Behandlingsprogram

I Sverige provas för närvarande inom kriminalvården Relationer och samlevnad (ROS) som är ett behandlingsprogram för sexualbrott som har provats vid specialanstalterna för sexualbrottslingar. All vård och behandling är dock frivillig, och det är inte alla interner som väljer att delta. Vänsterpartiet vill betona att all hjälp, alla verksamheter och behandlingsprogram riktade till män dömda för sexualbrott måste vara baserade på en könsmaktsförståelse av våldet. Analogt med detta måste utvärderingar som görs av behandlingarna ta könsmaktsperspektivet i beaktande.

Kriminalvårdens styrelse bör ges i uppdrag att ta fram ett handlings- och åtgärdsprogram för behandling av sexualbrottsdömda män som syftar till att män tar ansvar för det våld de utövar. Vidare bör det utredas vilka åtgärder som kan vidtas för att öka antalet deltagare i behandlingen samt på vilket sätt vård och stöd ska erbjudas efter fängelsetiden, i preventivt syfte. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För detta ändamål finns 30 miljoner kronor avsatta i Vänsterpartiets budgetmotion för 2008. Se även motion Utgiftsområde 4 Rättsväsendet, (2007/08:Ju339).

Stockholm den 28 september 2007

Lena Olsson (v)

Marianne Berg (v)

Rossana Dinamarca (v)

LiseLotte Olsson (v)

Josefin Brink (v)

Eva Olofsson (v)

Alice Åström (v)